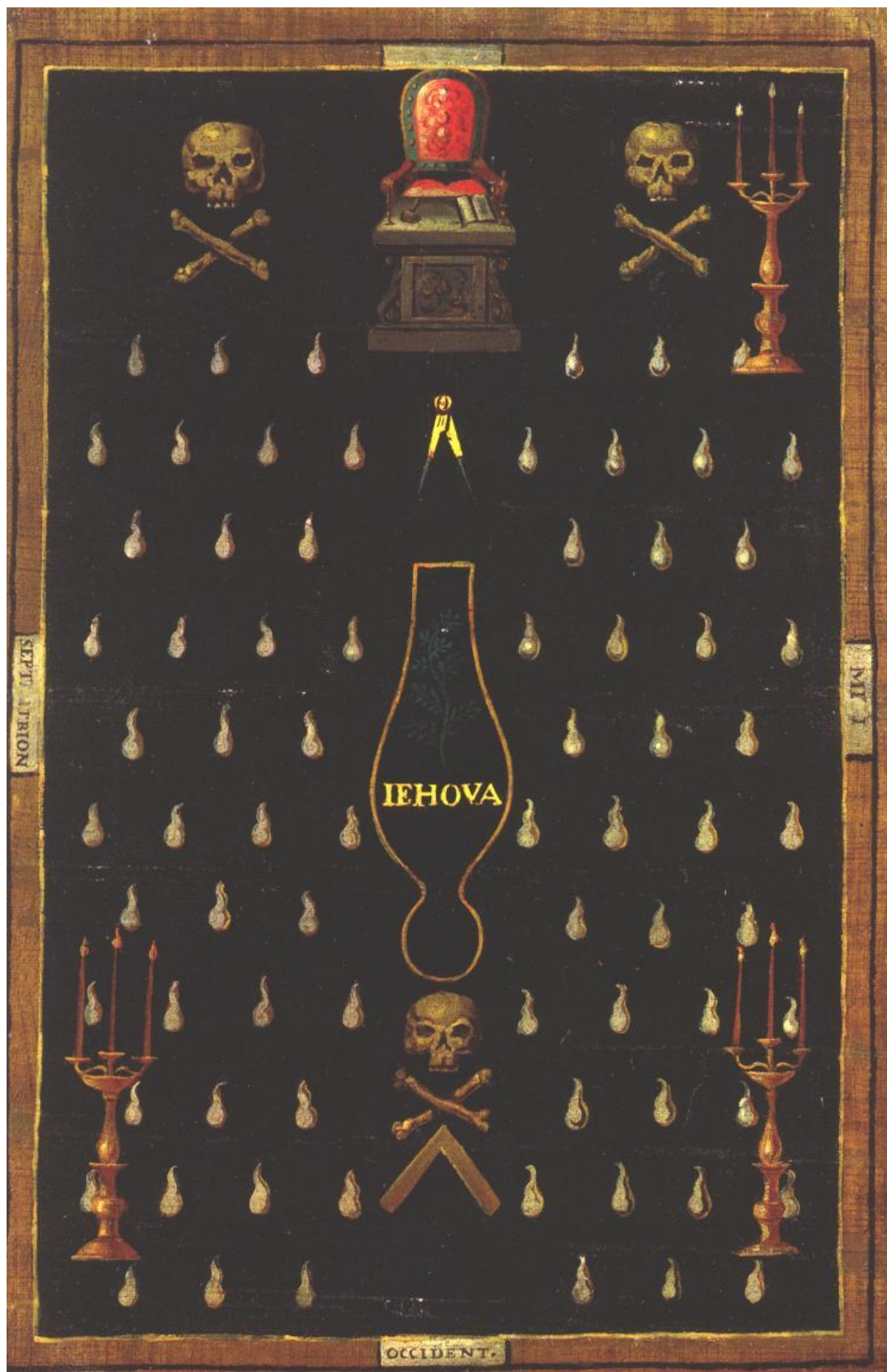

**ŚRĪ YOGĒŚWARĀNANDA
YOGA MAHĀVIDYĀLAYA**

**VZW
Yoga-Academie
Mechelen**

De Egyptische erfenis?

***Beschouwingen over de oorsprong van de
vrijmetselarij***

**Scriptie
Veerle DECANTE
Academiejaar 2002-2003**

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding	1
2	Hoe kan men vrijmetselaar worden?	2
2.1	De eerste stap: Leerling-vrijmetselaar.....	2
2.1.1	De voorbereiding.....	2
2.1.2	De inwijding.....	2
2.2	Gezel, de tweede stap	4
2.3	De derde- of Meestergraad	6
2.3.1	Het maçonnieke verhaal	6
2.3.2	Een ongewone intrede	7
2.3.3	De oprichting.....	7
3	De tempelsymboliek.....	8
4	De gnostische connectie	10
5	De erfenis van de Egyptenaren.....	11
5.1	Chaos.....	11
5.2	Boaz en Jachin.....	11
5.3	Ma'at	13
6	De oude mysteriën.....	14
6.1	De mythe	14
6.2	Het mysterie	15
6.2.1	Tempel: tweeledig bouwplan	15
6.2.2	Schijndood.....	15
6.2.3	Inwijding	15
6.2.4	Het maçonniek ritueel	16
6.3	Het verlies van de oorspronkelijke geheimen	19
6.3.1	De teloorgang van het Egyptische rijk	19
6.3.2	Mozes de wetgever.....	20
6.3.3	David en Salomo	22
6.3.4	De dode-zeerollen	22
6.3.5	De nalatenschap van de Tempeliers	24
7	Maar hoe oud is de vrijmetselarij dan?	29
7.1	De vijftiende eeuw	29
7.2	Roslyn Chapel naar het voorbeeld van het “Hemels Jeruzalem”	29
7.3	“La Merica”	30
7.4	De ontwikkeling van de vrijmetselarij in Amerika	30
8	Conclusie.....	32
9	Dankwoord.....	35
10	Bibliografie.....	36

1 Inleiding

Dat de vrijmetselarij van vóór de zondvloed dateert; dat zij pas kort geleden is ontstaan; dat zij een excuus is voor een gezellig samenzijn; dat zij een atheïstische organisatie is die de ziel vermoordt; dat zij een liefdadig genootschap is dat goede werken verricht achter een onnozele façade van geheimhouding; dat haar discipelen heimelijk de grootste kennis bezitten die de mensheid ooit is geopenbaard; dat zij alle moorden hebben gepleegd die nimmer zijn opgelost...

Het zijn maar enkele van de praatjes die worden rondgestrooid door zwetsers buiten de kring van de “Free and Accepted Brethern”. Omne ignotum pro magnifico. Hoe minder men weet, des te meer men beweert over de vrijmetselarij.

(The Daily Telegraph, Londen, 1871)

De vrijmetselarij legt grote nadruk op de bevordering van een groot moreel besef onder haar leden. Maar het wekt nauwelijks verbazing dat een genootschap waarvan de leden voor onderlinge herkenning gebruik maken van geheime handdrukken, tekens en formules, de verdenking op zich laadt een slechte in plaats van een positieve invloed uit te oefenen.

Waarom zouden de vrijmetselaars zulke methoden toepassen als ze niet de waarheid willen verhullen? Waarom doen ze zo geheimzinnig als ze niets te verbergen hebben?

Buitenstaanders vinden het hele idee van verkleedpartijen, het uitspreken van esoterische teksten en het verrichten van vreemde rituelen zo onnozel dat ze vermoeden dat er iets anders, iets sinisters achter steekt. Waarschijnlijk is dat niet zo, maar een negatief bewijs is altijd moeilijk te leveren.

(The Daily Telegraph, Londen 1995)

In 1871 had koningin Victoria nog dertig jaar als regerend vorstin voor de boeg. Ulysses S. Grant was president van de Verenigde Staten van Amerika en de vrijmetselarij was het voorwerp van gissingen. Honderdvijfentwintig jaar later wordt de vrijmetselarij nog steeds niet juist begrepen door het grote publiek.

2 Hoe kan men vrijmetselaar worden?

Voor hij de meestergraad bereikt, heeft de vrijmetselaar een opleidingsperiode doorgemaakt, eerst als kandidaat, nadien als leerling en gezet. Dit gebeurt volgens procedures en met rituele ceremoniën.

2.1 De eerste stap: Leerling-vrijmetselaar

2.1.1 De voorbereiding

Wanneer een "profaan aan de tempel is komen aankloppen", uit eigen initiatief of hiertoe door een vrijmetselaar uitgenodigd, begint de voorbereidende fase. De kandidaat zal één of meerdere gesprekken voeren met een paar afgevaardigden van de werkplaats om na te gaan of hij de passende kwaliteiten heeft om in de vrijmetselarij te worden opgenomen. De onderzoekers zullen zich bij hem thuis aanmelden, teneinde hem in zijn dagelijkse leefwereld te kunnen situeren.

Nadat de onderzoekers verslag hebben uitgebracht, alle broeders ingelicht zijn over de kandidatuur en er hun stem over hebben uitgebracht, wordt de kandidaat voor een ondervraging uitgenodigd. Bij die gelegenheid zal hij niemand van de vrijmetselaars leren kennen, buiten de hem al bekende onderzoekers. Hij wordt namelijk geblinddoekt in de tempel binnengebracht en moet zich zo onderwerpen aan een regelrechte ondervraging. Daarop volgt een nieuwe stemming en als ook die gunstig voor hem uitvalt, wordt hem de dag en het uur meegedeeld waarop hij zich voor de inwijding of initiatie dient aan te melden.

2.1.2 De inwijding

Op de dag van zijn inwijding wordt de kandidaat eerst binnengeleid in een duister hok, meestal in de kelder van het tempelgebouw: de "kamer van overdenking". Een kaars, een doodshoofd, een zandloper, enkele cryptische spreuken tegen de muur, een paar symbolen op de tafel (zout, zwavel) vormen het decor.

De kandidaat wordt aldus symbolisch opgenomen in de schoot van Moeder Aarde, waaruit hij zal opstaan. Dit is de eerste van de vier beproevingen die gebeuren op basis van de vier elementen: aarde, water, vuur en lucht.

Hij wordt een hele tijd alleen gelaten met het verzoek zijn "filosofisch testament" neer te schrijven. Hiervoor heeft men hem –althans in deïstische loges- drie vragen opgegeven: "wat zijn uw plichten ten opzichte van uzelf, ten opzichte van uw evennaaste, ten opzichte van God?"

Wanneer hij eindelijk gehaald wordt, worden hem alle "metalen" (horloge, ringen, muntstukken) ontnomen. Symbolisch ontdoet hij zich van zijn hoogmoed, zijn hebzucht en van alles wat hem aan het materiële, om niet te zeggen aan het materialistische bindt.

Het betekent ook dat hij de oude mens aflegt, met zijn verzamelde kennis, zijn overtuigingen, vooroordelen en passies en dat hij zich openstelt voor een fundamentele peiling naar het leven en vooral naar zijn eigen leven.

Daarop beginnen de drie symbolische "reizen", die bedoeld zijn als een proces van zuivering.

2.1.2.1 De eerste reis

De eerste reis is de beproeving van de lucht. Hij wordt met de hulp van een paar broeders (hij is geblinddoekt) heen en weer geleid rond het "tableau" (tapijt) en moet over allerlei hindernissen stappen terwijl de aanwezige broeders een hels kabaal maken. Daarop zegt de achtbare meester: "Deze reis is het symbool van de menselijke levensloop. Het lawaai staat voor de passies die het leven beheersen, de hindernissen verbeelden de moeilijkheden die de mens ondervindt en die hij pas kan overwinnen als hij hiervoor de morele sterkte verwerft en daarbij ook op de hulp van zijn medemens vertrouwt."

Tableau met alle symbolische afbeeldingen

2.1.2.2 De tweede reis

De tweede reis is de beproeving van het water. Opnieuw wordt hij heen en weer geleid en plonst men zijn arm driemaal in een bak water, terwijl de broeders nog een licht lawaai laten klinken. Dan zegt de achtbare meester: "U hebt minder hindernissen ontmoet op deze tweede reis. De moeilijkheden ebben weg onder de stappen van diegene die volhardt in de deugd. Hij is evenwel nog niet bevrijd van de strijd die hij moet voeren om te zegevieren over zijn passies en die van zijn medemensen."

2.1.2.3 De derde reis

De derde reis is de beproeving van het vuur. De kandidaat wordt, ditmaal te midden van een volledige stilte, heen en weer geleid. Een blad papier wordt vlak vóór zijn gezicht verbrand of een brandende kaars wordt

vóór hem gehouden. Uitleg van de achtbare meester: "De stilte drukt uit dat, voor wie volhardt in de deugd, het leven kalm en vreedzaam wordt. Mogen de vlammen die u omringd hebben, in uw hart de liefde voor uw naaste doen ontbranden."

Zodra de "reizen" doorstaan zijn, resten nog twee beproevingen. De eerste is die van de bezegeling van de broederschap door de vermenging van het bloed. Dit wordt symbolisch uitgebeeld door een beker rode wijn waarvan de achtbare meester en de kandidaat samen drinken.

Vervolgens wordt een eeuwigdurend merkteken aangebracht, niet een fysisch maar een moreel: "U bent er onuitwisbaar door getekend, zegt de achtbare meester, zelfs indien u ons ooit zou verlaten."

Daarna legt de kandidaat een plechtige belofte af en wordt de blinddoek verwijderd, hij ontvangt aldus het LICHT, hij staat op en wordt voor het eerst als broeder driemaal omhelsd.

Zo is de neofiet begonnen aan een lange initiatiereis die hem stap voor stap zal binnenleiden in de aparte wereld van de vrijmetselarij.

De opname wordt trouwens slechts als een virtuele initiatie beschouwd. Pas als hij zich bewust wordt van een spirituele kracht die hem stilaan beïnvloedt, zal de nieuwe vrijmetselaar zich werkelijk ingewijd kunnen noemen.

2.2 Gezel, de tweede stap

In de eerste maanden na zijn initiatie, zal de leerling-vrijmetselaar onderworpen worden aan een intensieve instructietijd. Er valt immers veel te leren: de geijkte vragen en antwoorden die tijdens de ceremonies worden gebruikt, het specifieke vrijmetselaarsvocabularium, de betekenis van de symbolen, de geheime tekens, kortom de gewoonten en gebruiken.

In de rituele logebijeenkomsten moet hij het stilzwijgen onderhouden: het past de leerling niet het woord te voeren. Hij zwijgt, observeert en leert.

Na enkele maanden zal hem om zijn eerste indrukken gevraagd worden en zal hij hierover een "bouwstuk" (lezing) afleveren. Als dit voldoening geeft en hij zich in de werkplaats heeft ingeburgerd, zal hij toegelaten worden tot de tweede graad.

Het initiatieritueel voor de gezellengraad kent talrijke varianten. De basis bestaat uit vijf initiatie-"reizen". Tijdens elke reis wordt kennis gemaakt met het gereedschap van het bouwvak: de winkelhaak, de beitel, de hamer, het schietlood, de troffel.

Telkens worden er betekenissen aan toegekend, het voornaamste is wellicht de ceremonie die wordt ontwikkeld rond de parabel uit het evangelie: "Een zaaier ging uit om te zaaien..." De gezel moet "reizen" d.w.z. bezoeken afleggen aan andere werkplaatsen, om het maçonnieke gebeuren in de breedte en de diepte te ontdekken.

In deze inwijdingsritus worden ook de letter G en de "Vlammende Ster" geïntroduceerd.

De letter "G" kan gewoon beschouwd worden als initiaal van een woord of begrip. God is natuurlijk het meest voor de hand liggende, maar ook gnose, geometrie, genie, kunnen van pas komen. De maçon is echter vrij om er de betekenis aan te geven die hij wenst.

De "Vlammende Ster" is een vijfhoekige ster of pentagram. Dit is een heel oude symbolische figuur die al door Pythagoras en zijn volgelingen vereerd werd. Leonardo da Vinci heeft er zijn bekende menselijke figuur in getekend: hoofd en ledematen in de verschillende benen.

Het pentagram wordt gevormd door de vijf diagonalen van een regelmatige vijfhoek. Het werd als een magisch teken beschouwd, gelet op de mathematische harmoniek (de proportie 1,6 tot 0,6) en de aanwending hiervan in de "Gulden Snede" van de bouwkunst. In de magie werd het aangewend om kwade invloeden te bestrijden. Toch is de gezellengraad uiteindelijk maar een overgangsgraad tussen de twee veel zwaarder doorwegende ogenblikken van de inwijding die in de leerlingengraad wordt toegekend en van de opname in de volheid van de vrijmetselarij die in de meestergraad wordt bereikt.

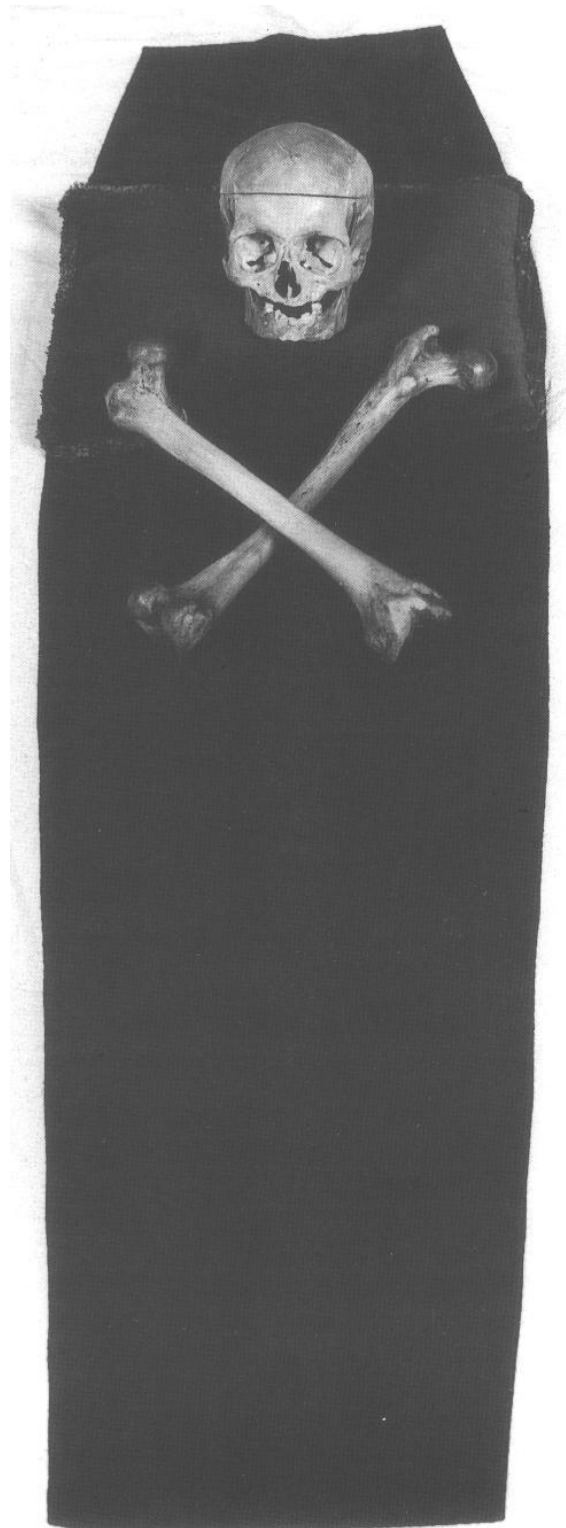
Tableau uit de Schotse ritus

2.3 De derde- of Meestergraad

2.3.1 Het maçonnieke verhaal

"Meester Hiram, de architect van Salomo's tempel, verdeelde zijn vaklieden in drie categorieën: Leerlingen, Gezellen en Meesters. Ze onderscheidden zich van elkaar door geheime woorden, tekens en aanrakingen. Elkeen kreeg het loon dat hij verdiende. Toen de tempel bijna voltooid was, spanden drie slechte Gezellen samen om met geweld het geheime Meesterwoord te bemachtigen en aldus het loon van de Meester te ontvangen.

Ze wisten dat Hiram elke avond de voortgang van de tempelwerkzaamheden controleerde en ze besloten hem op te wachten aan elk van de drie uitgangen. Aan de westervoort werd de grote bouwmeester op de schouder geslagen met een maatstok en aan de noorderpoort in de nek met een hefboom, maar hij gaf het geheim niet prijs. Ten slotte werd hij aan de oostervoort gedood door een slag met een moker op het voorhoofd, nadat hij nog steeds het geheim niet had prijsgegeven. De drie schurken verstopten het lijk in een haastig gedolven graf. 's Anderendaags werd de misdaad ontdekt en de Meesters besloten alles in het werk te stellen om het lijk van hun leider terug te vinden, teneinde Hiram met gepaste eer te begraven. Ze slaagden in hun opzet door een gezamenlijke inspanning, maar het oorspronkelijke Meesterwoord ging voor altijd verloren."

Hiram kan hier gezien worden als de levende triade – wijsheid, schoonheid, kracht, die door geborneerdheid, brute kracht en heerszucht wordt ondermijnd. Of, als arbeider aan een altijd onvolledige Tempel der Mensheid.

Hiram was een goed leider, hij geeft ongetwijfeld een sterk model van doorzettingsvermogen en plichtsbewustzijn. Zo iemand dwingt respect af en straalt gezag uit. Het is een voorbeeld voor ambitieuze jonge mensen en het behelst een waarschuwing aan het adres van alle jonge Meesters: je zal het ware Meesterschap slechts bereiken na de vereiste inspanningen.

2.3.2 Een ongewone intrede

Een inwijding begint meestal met iets ongewoons, zowel in de vrijmetselarij als erbuiten. Het behoort tot de rituele techniek. Men wil de kandidaat ontvankelijk maken voor hetgeen moet komen. De inwijding in de meestergraad begint met de achterwaartse intrede van de kandidaat, in een donkere tempel. Het lijkt op een sprong in het onbekende, maar wel onder begeleiding van een gekend dignitaris en van bekende stemmen.

De intrede duidt op een schijnbare tegenstrijdigheid: naarmate men zich verwijderd van zijn doel, komt het in werkelijkheid dichterbij. In de meditatieve wereld zal men afstand doen van al het concrete, zich overgeven aan het onbekende. Ook Perceval gaat de Graalburcht (in sommige versies van de mythe) omgekeerd binnen. Op die manier bereikt men het centrum, bron en doel tegelijk.

2.3.3 De oprichting

Een inwijding in de Meestergraad heeft alles te maken met "oprichting", gebaseerd op het Hiram verhaal.

Het lijk werd gevonden na een gezamenlijke zoektocht. Ook de Oprichting zal gezamenlijk geschieden.

Bij elke poging wordt hetzelfde vastgesteld; het vlees verlaat de beenderen. Het gaat om een lijk in staat van ontbinding. Voor deze gruwelijke symboliek bestaan diverse verklaringen:

- wat gaat gebeuren, geschiedt buiten de tijd;
- de ontbinding is als een loutering, want hierdoor wordt de aarde vruchtbaar gemaakt;
- wanneer het zaad rot lijkt te worden, komt er plots nieuw leven uit;
- in de alchemie staat de Steen der Wijzen bij de ontbinding op het punt te ontstaan;
- zelfvernieuwing veronderstelt dat men durft kappen met het verleden, met de onschuld;
- de ontbinding doet denken aan de verspreiding van Osiris' lichaamsdelen.

De doelgerichte zoektocht naar het lijk van Hiram wijst op een verwachting. De esoterische dood is een stap op de weg naar het Licht. Stirb und Werde, vormen de basissymboliek van elke inwijding.

De traditionele inwijding valt uiteen in Kleine en Grote Mysteriën. De Meestergraad, de Resurrectio, is een beslissende stap op de weg van de Kleine Mysteriën.

De eerste drie graden, die vandaag samen de 'blauwe' vrijmetselarij uitmaken, lijken met hun hiërarchische opeenvolging van Leerling – Gezel – Meester, een coherent geheel te vormen. De grote meerderheid van de vrijmetselaars behoren tot de

'blauwe' vrijmetselarij, maar vanaf de 4de tot de 33ste graad spreken we over de 'rode' vrijmetselarij, zij gaan wellicht dieper in op de hierna geschetste verbanden.

3 De tempelsymboliek

Het vrijmetselaarsritueel wordt uitgevoerd in een rechthoekig lokaal, de "tempel" genoemd. De ingangsdeur is aan de westkant. Aan de oostkant nemen de achtbare en de ex-achtbare meester plaats, samen met de secretaris, de redenaar, de keurmeester en eventueel andere hoogwaardigheidsbekleders. De leden zitten in twee "kolommen" tegenaan de noord-en zuidzijden en naar mekaar toekijkend. Achteraan, aan de westkant, hebben de eerste en de tweede opziener zitting, samen met de tempelsluiter.

De vloer van de tempel bestaat bij voorkeur uit een zwart-wit dambordmotief. In het midden legt men een tapijt of "tableau", waarop een aantal maçonnieke symbolen staan afgebeeld. Daar rond staan drie kandelaars in driehoeksvorm opgesteld. Op de oostelijke muur, achter de stalle (zetel) waarop de achtbare meester plaats neemt, staan de zon, de maan en een vijfhoekig ster afgebeeld. De zoldering is bezaaid met sterren en de muren zijn bekleed met Egyptische motieven. Tegen de westelijke muur staan twee zuilen opgesteld.

De tempels gaan van eenvoudige, soms geïmproviseerde lokalen tot weelderige en indrukwekkende tempels, die in afmetingen en bekleding voor de rijkst voorziene kathedralen niet onderdoen.

In de regel zal de tempel exclusief aan vrijmetselaarsactiviteiten gewijd zijn.

Mensen hebben in een tempel altijd iets bijzonders gezien, dat zich onttrekt aan de natuurlijke wetten van tijd en ruimte. De ruimte wordt er boven-menselijk door een welbepaalde oriëntatie en situering, door de vormgeving en door het traditionele decorum. De tijd verloopt er trager doorheen de rituele handelingen. Op die manier wordt het sacrale waarneembaar, om te beginnen in onszelf.

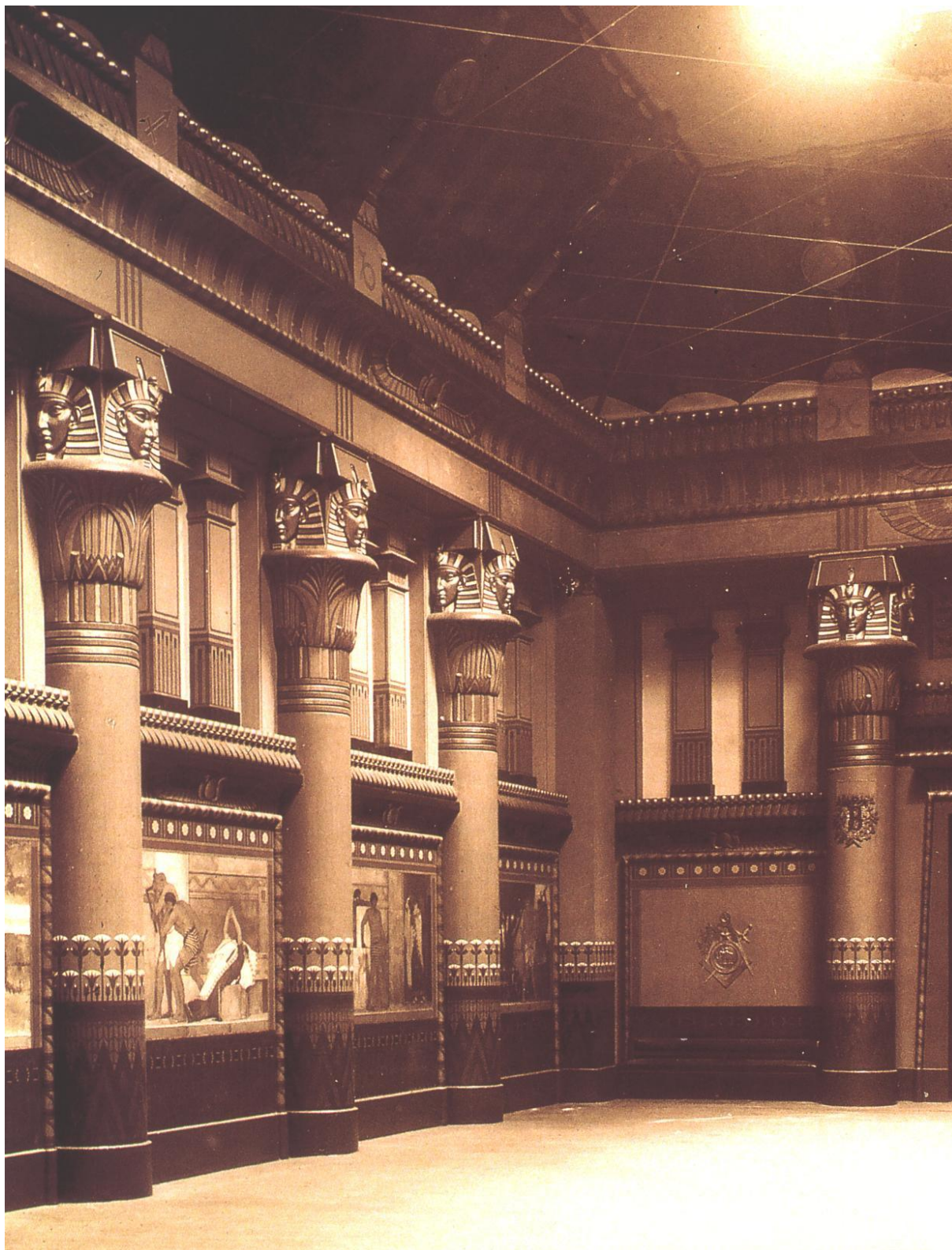
De zichtbare tempel staat voor het meest innerlijke, het spirituele centrum of "hart" (in de Tempel van Salomo uitgebeeld als het Heilige der Heiligen). De Meester-Vrijmetselaar heeft toegang tot deze "ruimte" via de Middenkamer (initiatieke ruimte).

We vinden dit aspect van de tempelsymboliek het best uitgewerkt bij de Rozenkruisers, die jaarlijks samenkomen in de "Tempel van de H. Geest".

In dat opzicht betekent de vernietiging van de tempel de verdwijning van het spirituele in de mens. De verbinding tussen hemel en aarde is verbroken. De meditatie wordt vruchteloos. Het Woord is verloren.

Elk geïnitieerde bouwt een spirituele tempel in het eigen hart. Het plan van deze tempel ligt verscholen in de symbolentaal, die hem/haar wordt meegedeeld bij de achtereenvolgende inwijdingen. De essentie van de esoterische kennis, op meesterniveau, is het besef dat het plan grotendeels bestaat uit de arbeid zelf. In de initiatieke ruimte binnen en buiten worden de rituele handelingen volbracht die elkaars spiegelbeeld vormen. Je herkent het archetypische karakter ervan: een mens zoekt zich een richting, iets eenvoudig om naar te streven en waaruit hij zijn kracht put.

In de maçonnieke tempel richt men zich op het Oosten en meer bepaald op het Licht-in-de-Duisternis (de Vlamme Ster of de Lichtende Delta of het Alziend Oog).

4 De gnostische connectie

In de loop van de twintigste eeuw zijn er bijzonder veel verloren gewaande handschriften teruggevonden.

De belangrijkste daarvan zijn de zogenoemde Dode -Zeerollen, ontdekt in een reeks grotten in de woestijn, ruim dertig kilometer ten oosten van Jeruzalem en een grote verzameling zogeheten "Gnostische Evangeliën", die in 1947 werd gevonden bij Nag Hammadi in Boven-Egypte.

De vrijmetselarij wordt vaak gekarakteriseerd als "gnostisch" in tal van opzichten. De term "gnostisch" wordt tegenwoordig gebruikt als verzamelnaam voor een hele reeks ketterse werken, die in het verleden tot de officiële geschriften van de christelijke kerk behoorden maar later werden verworpen als onwaarachtige documenten afkomstig uit andere religies.

Gnostische geschriften variëren van teksten met Indische, Perzische en andere invloeden, tot documenten met meer traditioneel joodse ideeën.

De woorden "gnostisch" of "gnostiek" zijn afgeleid van het Griekse gnosis, dat kennis of begrip betekent, niet wetenschappelijk bedoeld, maar in spirituele zin, zoals we in yoga inzicht kunnen verwerven door meditatie. Zelfkennis en besef van de natuur zijn voor de gnosticus het pad om tot God te geraken. De meeste christelijke gnostici zagen Jezus Christus niet als godheid maar als de man die het pad verlichtte, zoals ook Gautama Boeddha en Mohammed.

De gnostische evangeliën zijn minstens even oud als het nieuwe testament, maar deze niet-canonieke werken werden pas bij het grote publiek bekend na 1947. De herontdekte handschriften waren door de vroeg-christelijke kerk als kettters verworpen. Zo niet, dan zou het christendom zich in een heel andere richting hebben ontwikkeld en had het orthodoxe geloof, zoals wij dat kennen, misschien nooit bestaan. Om de organisatorische en theologische structuur van de rooms-katholieke kerk in stand te houden, waren de ideeën uit deze geschriften altijd onderdrukt.

Er bestonden grote verschillen tussen de twee vroegste christelijke interpretaties van de wederopstanding van Jezus. In het gnostisch geschrift VERHANDELINGEN OVER DE WEDEROPSTANDING wordt het gewone menselijke bestaan gedefinieerd als een spirituele dood, terwijl de wederopstanding het moment van verlichting is, een openbaring van wat er werkelijk bestaat. Pas wie dit idee kan bevatten, wordt spiritueel geboren en kan onmiddellijk uit de dood worden opgewekt. Dezelfde gedachte vinden we in het EVANGELIE VAN FILIPPUS, dat de spot drijft met christenen die de wederopstanding letterlijk nemen.

"Zij die zeggen dat ze eerst zullen sterven en daarna zullen herrijzen, vergissen zich. Ze moeten de wederopstanding bereiken terwijl ze nog leven".

Deze omschrijving van een "wederopstanding in het leven" doet sterk denken aan de inhoud van het vrijmetselaarsritueel van de Derde Graad.

In de vrijmetselaarstempel worden voornamelijk Egyptische motieven gebruikt. Zou het herrijzingsritueel iets te maken hebben met het Oude Egypte?

5 De erfenis van de Egyptenaren

5.1 Chaos

De Egyptenaren geloofden dat de materie altijd had bestaan. Voor hen was het een onlogische gedachte dat een god iets uit het niets zou kunnen maken. Hun filosofie was dat de wereld begon toen er orde werd geschapen in de chaos, en dat er sindsdien een strijd woedde tussen de krachten van organisatie en wanorde. De orde was geschapen door een god die er altijd was geweest, niet alleen vóór de mens, de hemel en de aarde, maar zelfs eerder dan de andere goden.

De toestand van chaos werd Noen genoemd en net als de Sumerische en bijbelse beschrijving van de toestand van vóór de schepping was er niets anders dan een diepe kolkende watermassa zonder licht, totdat een scheppende kracht orde bracht in die chaos. Deze latente kracht verborgen in de chaos zelf, wist niet eens dat ze bestond, het was slechts een waarschijnlijkheid, een potentieel, nog nauw verstrengeld met de willekeur van de wanorde.

Verrassend genoeg stemt deze visie op de schepping precies overeen met de visie van de moderne wetenschap, met name de "chaostheorie", die heeft aangetoond dat zich in volstrekt ongestructureerde omstandigheden toch complexe patronen ontwikkelen die zich mathematisch herhalen.

Blijkbaar stonden de oude Egyptenaren dichterbij ons modern natuurkundig wereldbeeld dan mogelijk lijkt voor een volk waarvan wij denken dat het geen enkel begrip had van de structuur van de materie.

De details over de begintijd van de aarde varieerden enigszins binnen het geloof van de grote steden.

Wezenlijk voor hun theologie was een "eerste moment" in de geschiedenis, toen een klein eilandje of heuvel zich uit de woeste wateren verhief, vruchtbaar en in staat om het leven te voeden.

In Heliopolis en Hermopolis werd de zonnegod, Re of Ra, als de levensbrengende geest beschouwd. In de grote stad Memphis werd die rol toegedicht aan Ptah, de aardgod. In beide gevallen geloofde men dat hij tot bewustzijn was gekomen op het moment dat hij het eerste eiland uit de wateren deed opreizen. Re/Ptah werd de bron van alle materiële voorspoed die de Egyptenaren genoten, hij was de inspiratie en aspiratie voor alle kunst en de bron van alle noodzakelijke vaardigheden, waaronder, heel belangrijk, het mysterie van de bouwkunst.

5.2 Boaz en Jachin

Boven- en Beneden-Egypte werden zo'n 5200 jaar geleden tot één koninkrijk verenigd. De eenheid werd als absoluut noodzakelijk gezien voor het welzijn van de tweedelige natie.

De bouw van de piramiden had voor de Egyptenaren dezelfde functie als die van de getrapte ziggurats voor de Sumeriërs. Het waren kunstmatige bergen, die de koning en zijn priesters hielpen om omhoog te reiken naar de goden.

Maar nog veel ouder dan de piramide was de zuil, die ook een schakel vormde tussen de wereld van de mensen en die van de goden. Vóór de eenwording had elk van de twee landen een grote zuil gehad die de koning en zijn priesters met de goden verbond. Het ligt voor de hand dat die twee zuilen na de eenwording van Boven- en Beneden-Egypte bleven bestaan. Elke zuil vormde immers een overdrachtelijke navelstreng tussen hemel en aarde, en de Egyptenaren hadden een nieuw theologisch kader nodig om de relatie van de nieuwe drie-eenheid tussen hun twee landen en die ene hemel uit te drukken.

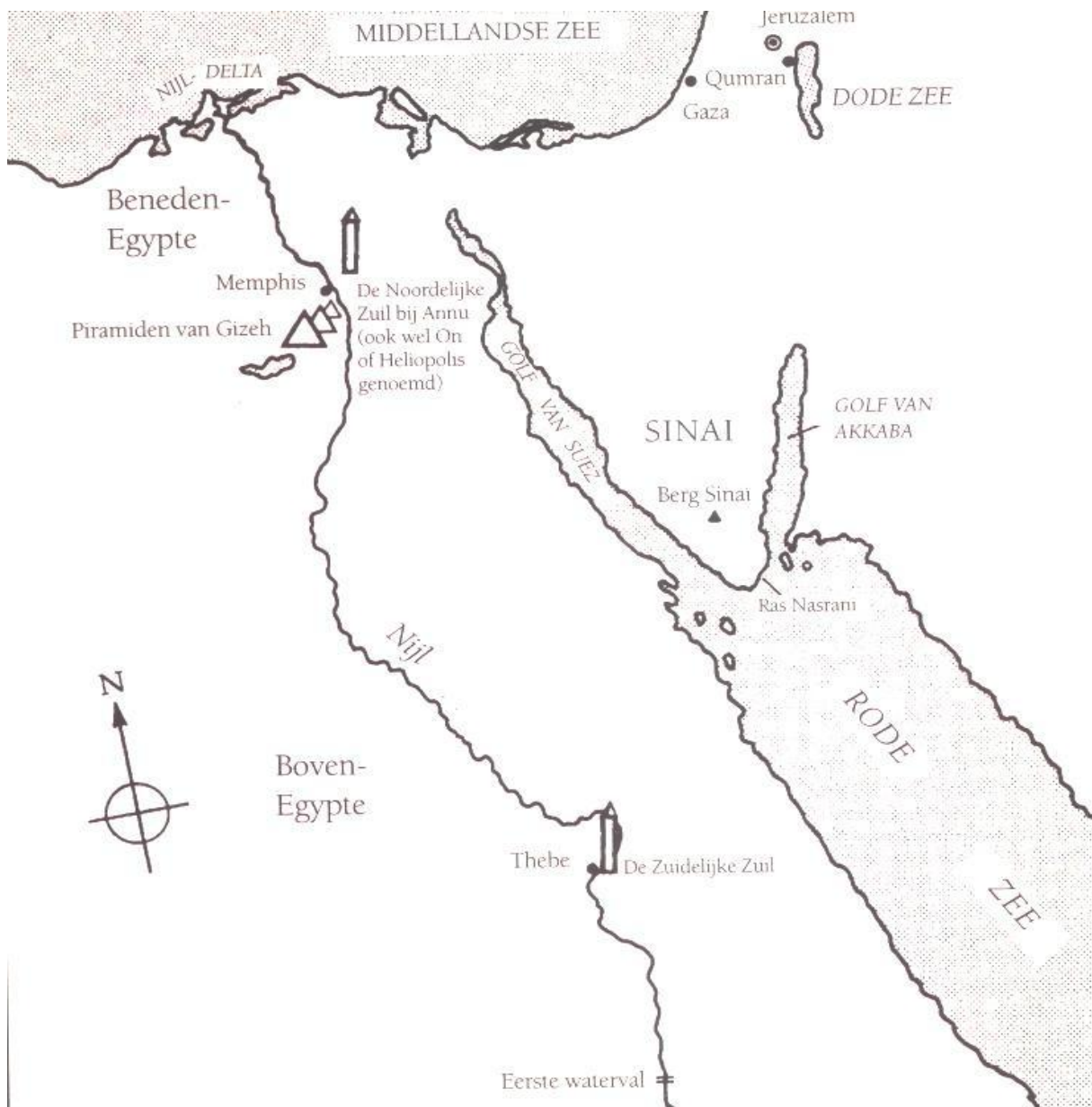
In de oude stad Annu (in de bijbel later On genoemd, en door de Grieken Heliopolis) stond een grote heilige zuil, die zelf ook Annu heette en misschien wel ouder was dan de stad. Waarschijnlijk was dit de grote zuil van Beneden-Egypte. De pendant in Boven-Egypte stond ten tijde van de eenwording in de stad Nekheb. Later kreeg de stad Thebe, toen nog bekend als Waset, de titel "Iwnu Shema", wat Zuidelijke Pilaar betekent.

De twee heilige zuilen waren de tastbare manifestatie van de éénwording, ze symboliseerden de samenvoeging van de twee landen tot één koninkrijk en werden zelf verbonden door de hemelse boog van de hemelgod Noet. De drie onderdelen samen vormden een architectonisch portaal. Met een zuil in het noorden en de andere in het zuiden lag de opening natuurlijk naar het oosten, om de opkomende zon te begroeten. Wie in het oosten tegenover de overdrachtelijke deuropening stond, had aan zijn rechterhand de pilaar in Beneden-Egypte, die overeenkomt met de maçonnieke rechterzuil Jachin, die de "stichting" vertegenwoordigt.

Volgens de Egyptische mythologie was dit de plaats waar de wereld was ontstaan uit de oerchaos die Noen heette. Daarom symboliseert "Jachin" niets minder dan de stichting van de wereld.

Voor de Egyptenaren markeerde de linkerzuil de verbinding tussen Boven-Egypte en de hemel. In het maçonnieke ritueel is dit de zuil Boaz, die "kracht" vertegenwoordigt.

De vrijmetselarij verklaart dat de combinatie van de twee zuilen "stabiliteit" vertegenwoordigt, en het staat wel vast dat dit de gevoelens van de Egyptenaren goed uitdrukt. Zolang beide zuilen intact bleven, heerste er stabiliteit en ging het goed met de twee landen.

5.3 Ma'at

Wanneer je de Egyptische geschiedenis bestudeert, stuit je al snel op een ideaal dat wezenlijk was voor de Egyptische beschaving: het concept van de **ma'at**.

Kenmerkend voor Egypte was de behoefte aan orde. Het Egyptische geloof kende geen grote ethische principes, maar in praktische zaken was er het algemene besef dat rechtvaardigheid zo'n fundamenteel goed was dat het deel uitmaakte van de natuurlijke orde der dingen. De instructies van de farao bij de benoeming van zijn vizier maakten dat wel duidelijk.

De gebezigde term, ma'at, omvatte veel meer dan oprechtheid alleen. Oorspronkelijk had het woord een concrete betekenis, zoveel als "vlak, geordend, symmetrisch", zoals de fundering van een tempel. Pas later ging het "rechtschapenheid, waarheid, gerechtigheid" betekenen.

Deze beschrijving geeft perfect weer waar het in de vrijmetselarij over gaat. De vrijmetselarij ziet zichzelf als een moreel systeem, gebaseerd op broederliefde, verlossing en waarheid.

De pas aangenomen vrijmetselaar wordt verteld dat alle hoeken en vlakken recht zijn en leert bepaalde tekens waaraan hij zijn mede-metselaar kan herkennen.

De vrijmetselarij is geen religie, evenmin als het concept van ma'at een integraal element was van een theologische structuur of mythe. Het is het pragmatische inzicht dat het behoud van de beschaving en de maatschappelijke ontwikkeling zijn gebaseerd op het vermogen van het individu om "anderen te behandelen zoals je zelf wilt worden behandeld".

Het feit dat beide systemen gebruikmaken van het ontwerp en de bouw van een tempel als nuttig voorbeeld, met de instructie dat het menselijk gedrag een rechtschapen fundering dient te hebben, kan geen toeval zijn. Het is hoogst uitzonderlijk om, in welke samenleving dan ook, een morele code aan te treffen die buiten het religieuze kader valt.

De ma'at was zuivere menselijkheid, zonder voorwaarden.

Als de westerse samenleving ooit haar brede doelstelling van gelijkheid en stabiliteit bereikt, zal zij eindelijk de ma'at hebben herontdekt. Onze moderne technici staan verbaasd over de unieke capaciteiten van de piramidebouwers. Wat moeten onze sociale wetenschappers dan wel denken over een concept als ma'at?

Zoals reeds vermeld, hanteert de vrijmetselarij veel elementen die Egyptisch van karakter zijn, van het gebruik van piramiden tot het oog van Amon Re. Toch beweren veel maçons dat de vrijmetselarij een achttiende eeuwse vinding zou zijn. Deze bewering snijdt echter geen hout, want de Egyptische hiërogliefen werden pas begrijpelijk toen de Steen van Rosetta werd ontdekt, honderd jaar na de stichting van de Grootloge van Engeland. Tot die tijd had de vrijmetselarij onmogelijk iets kunnen weten over de ma'at en er zich dus ook niet op kunnen baseren.

6 De oude mysteriën

6.1 De mythe

Het verhaal van de god Osiris vertelt hoe de cyclus van goden en hun zonen begon. De hemelgodin Noet had vijf kinderen, van wie Osiris de oudste was. Hij was zowel mens als god. Hij huwde zijn zuster Isis.

Geholpen door zijn rechterhand, de godin Thoth, regeerde hij wijs over het land en bracht de mensen voorspoed. Zijn broer Set was jaloers op Osiris' succes en vermoordde hem. Daarna hakte hij het lichaam in stukken, die hij in verschillende delen van de Nijl wierp.

Isis was wanhopig, vooral omdat Osiris geen erfgenaam had voortgebracht, wat betekende dat Sets lafhartige moord hem de heerschappij zou opleveren.

Isis was echter een vindingrijke godin, die niet snel de moed opgaf. Ze liet de delen van Osiris' lichaam opsporen en naar haar brengen, zodat ze haar broer nog heel even wat leven kon inblazen. Daarna liet ze zich op de goddelijke fallus zakken en werd door Osiris bevrucht. Nu Isis zijn kind droeg, verenigde Osiris zich met de sterren, waar hij heerste over het dodenrijk.

Isis kreeg een zoon die Horus heette. Horus groeide op tot een prins van Egypte en daagde de moordenaar van zijn vader uit tot een duel. In dat gevecht hakte hij Sets testikels af en verloor hij zelf een oog. Hij won de strijd en werd de eerste koning. Vanaf die tijd werd iedere volgende koning geïdentificeerd met de god Horus.

Hoe kunnen we dit verhaal begrijpen vanuit een yogisch standpunt?

De moord op Osiris was niets anders dan de schijnbare moord van iedere kandidaat die aan de mysteriën van Osiris wilde deel hebben, dit wil zeggen verenigd worden met de geest van Osiris, stichter der mysteriën (cfr. Samadhi).

6.2 Het mysterie

6.2.1 Tempel: tweeledig bouwplan

In de oude tempels was altijd een tweeledig plan in de bouwkundige indeling en iedere tempel had twee afdelingen: één voor de gewone godsdienst en één voor de geheime mysteriën. De laatste was geheel afgescheiden en bevond zich in een speciaal gedeelte van het heiligdom.

6.2.2 Schijndood

De kandidaat werd in een toestand van schijndood gebracht door middel van hypnose, waarbij zowel gebruik gemaakt werd van sterke geuren en magische aanrakingen langs het ganse lichaam, als van een magisch geïmpregneerde roede. In die toestand leek elk spoor van leven uit hem gevaren.

Terwijl het lichaam levenloos bleef, kreeg de ziel houvast door een magnetische draad, die voor de helderziende ingewijde zichtbaar was, zodat alle levensfuncties intact bleven ondanks de volledige onderbreking van het leven.

Het enige doel en de strekking van de inwijding was om de kandidaat te doen inzien dat er "geen dood bestaat"!

Hij leerde deze les op de duidelijkste en meest praktische wijze, door zelf het proces van doodgaan te ondergaan en op die manier in een andere bestaanswereld binnen te komen.

6.2.3 Inwijding

Naast deze inwijding bestond er een hoge en uiterste graad van inwijding waarbij de zielen van de kandidaten niet alleen tijdelijk in een toestand van schijndood van hun lichaam bevrijd werden om de waarheid der overlevering na de grote verandering te bewijzen, maar waarbij zij in feite tot de hoogste bestaanssferen werden opgeheven, tot het rijk van de schepper zelf. Tijdens deze wonderbaarlijke ervaring kwam de eindige geest van de mens in aanraking met de oneindige geest van zijn verheven godheid. Een korte tijd trad hij in stille, betoverende gemeenschap met de vader van het Al en dit voorbijgaande contact van opperste geestvervoering was voldoende om zijn gehele houding tegenover het leven te wijzigen. Hij had geproefd van het heiligste voedsel dat er in het leven is. Hij had de niet onder woorden te brengen uitstraling van de Godheid, zijn eigen innerlijke ikheid ontdekt, het zielelichaam dat de dood overleeft was daarvan slechts het ontastbare kleed. Hij was in waarheid en feitelijk in de hoogste zin van het woord herboren. Hij die op die wijze ingewijd was, werd een volmaakt adept en de hiëroglifische teksten spreken over hem als iemand

die gedurende zijn leven de gunst van de goden en na zijn dood het paradijs kan verwachten.

Een dergelijke ervaring ging samen met een trance die, hoewel uiterlijk gelijkend op de hypnotische trance van de eerste graden der inwijding, daarvan innerlijk geheel verschilde. Geen hypnotische macht zou dit ooit kunnen bewerkstelligen. Slechts de verhevenste hogepriesters, die één zijn met hun godheden en wier wil in de zijne overgaat, konden door hun merkwaardige goddelijke kracht bij de kandidaat het bewustzijn van zijn hogere natuur opwekken.

Dit was de edelste en indrukwekkendste openbaring die de Egyptenaren toen gegeven kon worden en die, hoewel op andere wijzen, ook voor de moderne mensen openstaat.

De ervaring der inwijding leek in het klein op de ervaring die het hele mensenras zou ondergaan langs de weg van de evolutie, met dit verschil, dat de eerste een gedwongen, versnelde groei, een kunstmatig proces door middel van trance was, terwijl bij de laatste de psychische en geestelijke ontwikkeling de natuurlijke weg volgen.

Onder de weinige vreemdelingen die de Egyptische inwijding mochten ontvangen behoorden Plato, Pythagoras, Thales, Lycurgus, Solon, Iamblichus, Plutarchus en Herodotus.

Het is duidelijk dat de meeste mensen niet voldoende klaar of voorbereid waren om een dergelijke ervaring te ondergaan, die niet zonder gevaar was. Daarom werd het een voorrecht van slechts weinigen. Velen klopten tevergeefs op de deuren van de mysteriëntempels, terwijl anderen die zich aanmeldden een serie van steeds moeilijker wordende proeven moesten afleggen die hun geestkracht braken of hun verlangen om ingewijd te worden deden afnemen.

De mysteriën werden dus door eliminatie en strenge selectie de exclusiefste instelling uit de oudheid. Geen enkel oud of modern elitair instituut ontbreekt het aan één of andere rite om de gewone leden tot de kleine kern toe te laten.

Bij het kronings/grafritueel werd de nieuwe koning terug tot het leven gewekt en bewees hij zijn geschiktheid door rond de grens van het hele land te reizen. Dat was natuurlijk een symbolische reis, waarbij de nieuwe koning het tempelvertrek werd rondgeleid om zich een waardig kandidaat te tonen aan alle aanwezigen, onder wie de god Re en zijn belangrijkste helper.

6.2.4 Het maçonniek ritueel

Ook in het maçonniek ritueel wordt het nieuwe lid de tempel rondgeleid om zich geschikt te tonen.

Nadat hij alle windstreken is gepasseerd, wordt hij aan het zuiden, het westen en ten slotte het oosten gepresenteerd. Eerst komt de Tweede Opziener, die de maan vertegenwoordigt (Thoth was de god van de maan), daarna de Eerste Opziener, die de zon belichaamt (Re was de zonnegod) en ten slotte de Achtbare Meester die als vertegenwoordiger van de opgestane Osiris kan worden gezien.

Dezelfde ceremonies, aangaande de tijdelijk gestorven koning/kandidaat en zijn wederwekking, vonden in identieke vorm plaats in andere tijden. Veel deskundigen menen dat dit ritueel nog ouder was dan het begin van de Egyptische geschiedenis, omstreeks 3200 v.Chr.

Een gebed uit een piramide van de Zesde Dynastie (2345-2182 v.Chr.) ademt de geest van de oude Egyptische theologie, gebaseerd op een wederopstanding in de sterren en het handhaven van de stabiliteit op aarde:

Zo staat gij, On, beschermd, bekleed als godheid, bekleed met het aspect van Osiris op de troon van de Eerste der Westerlingen. Gij doet wat hij gewoon was te doen onder de geesten, de Onvergankelijke Sterren.

Uw zoon wacht op uw troon bekleed met uw aspect; hij doet wat gij voorheen gewoon was te doen aan het hoofd van de levenden op bevel van Re, de Grote God; hij verbouwt gierst, hij verbouwt spelt, om u die te geven. Ho N, al het leven en alle gebied worden u gegeven, de eeuwigheid is aan u, zegt Re.

Gij zelf spreekt wanneer ge het aspect van een god hebt gekregen, en ge zijt daarbij groot onder de goden die in uw domein zijn.

Ho N, uw Ba onderscheidt zich onder de goden, onder de geesten; angst voor u is in hun hart.

Ho N, deze N staat op uw troon aan het hoofd van de levenden; doodsangst voor u is in hun hart. Uw naam, die op de aarde is, leeft. Uw naam, die op de aarde is, volhardt.

Gij zult niet vergaan, gij zult nooit of te nimmer vernietigd worden.

Als je dit nu eens vergelijkt met een zwijgend gebed voor de kandidaat - koning die zijn kortstondige "dood" moet ondergaan, om door de onderwereld te reizen en de voormalige koningen van de Twee landen te ontmoeten:

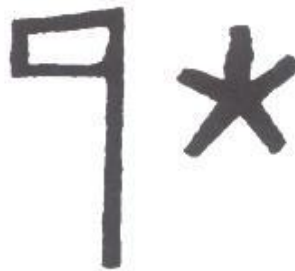
Almachtige en eeuwige Re, bouwmeester en heerser van het universum, op wiens scheppend bevel alle dingen voor het eerst werden gemaakt. Wij, de zwakke schepselen van uw voorzienigheid, smeken u nederig om op deze samenkomst, bijeen in uw heilige naam, de voortdurende dauw van uw zegeningen te laten neerdalen. Meer in het bijzonder vragen wij u om uw genade te schenken aan deze dienaar van u, die samen met ons wil deelnemen aan de geheimen van de sterren. Schenk hem zoveel kracht dat hij in het uur der beproeving niet zal falen maar veilig onder uw bescherming zal gaan, door de duistere vallei van de schaduw des doods, om ten slotte uit de tombe van de overgang te herreizen en te schitteren als de sterren, voor eeuwig en altijd.

Het lijkt precies te kloppen. Toch is dit geen oud Egyptisch ritueel, maar het gebed dat wordt uitgesproken bij de ceremonie van de maçonnieke Derde Graad, vlak voordat de kandidaat een overdrachtelijke dood sterft om daarna als een meester-metselaar te herrijzen! Alleen "god" werd vervangen door "Re" en "geheimen van een meester-metselaar" door "geheimen van de sterren", om de gelijkenis te onderstrepen.

De meest intrigerende connectie met de maçonnieke Derde Graad was een verwijzing in de piramideteksten.

De Egyptische koning vertegenwoordigde de morgenster, die zo'n belangrijke rol speelt in het maçonnieke verheffingsritueel.

De Egyptische hiëroglief voor de morgenster of goddelijke ster was dezelfde vijfpuntige ster in de maçonnieke Derde Graad de vijf punten van meesterschap uitbeeldt:

De geheime woorden die bij het ritueel van de Derde Graad de bevordering tot meester-vrijmetselaar worden gebruikt zijn: "Ma'at neb-men-aa. Ma'at-ba-aa". Deze woorden worden de herrezen broeder in het oor gefluisterd en nooit hardop gezegd. Het lijkt volslagen onzin, maar de betekenis was verbijsterend: "Groot is de gevestigde Meester. Groot is de geest van de vrijmetselarij".

Ma'at werd hier vertaald als "vrijmetselarij", omdat er geen andere moderne benadering te vinden is van dit oorspronkelijke, complexe concept. De ma'at was een levenshouding waarin de belangrijkste drie waarden van de mensheid waren vertegenwoordigd: de kennis van de wetenschap, de schoonheid van de kunst en de spiritualiteit van de theologie.

Dat is de maçonnieke kunst.

Hoe is het mogelijk dat deze woorden zo'n lange tijd onveranderd waren gebleven? Waarschijnlijk zijn ze nooit in latere talen vertaald omdat ze als een "magische formule" werden beschouwd. Het uitspreken van deze woorden bij de herrijzenis van de nieuwe kandidaat, maakte die gebeurtenis tot iets meer dan een symbool.

Cultureel antropologen weten al heel lang dat informatie effectief van de ene op de andere generatie wordt doorgegeven via rituelen, zonder dat de deelnemers zelf precies weten wat ze doorgeven. Een goed voorbeeld daarvan is dat kinderrijmpjes beter bewaard blijven dan oude verhalen die zijn opgeschreven en "verbeterd" door latere schrijvers.

In Engeland bestaat nog een kinderversje "Eenie, meenie, minie, mo...", gebaseerd op een getallenstelsel dat ouder is dan de Romeinse bezetting van Engeland. We kennen ook de Indische traditie van mondelinge overlevering, denken we maar aan de Veda's.

6.3 Het verlies van de oorspronkelijke geheimen

6.3.1 De teloorgang van het Egyptische rijk

Omstreeks het einde van het derde millennium v. Chr. kwam Egypte terecht op een hellend vlak, met zwakkere koningen en een maatschappelijke verbrokkeling. Er volgde een invasie en de Egyptenaren werden onderworpen door een volk dat de "Hyksos" werd genoemd. Toen de Hyksos koningen steeds meer in de Egyptische cultuur en godsdienst integreerden, ontstond onvermijdelijk een politiek theologisch probleem. De bezetters wilden niet alleen concrete, maar ook spirituele macht.

Ondanks al hun politieke macht en hun omarming van de Egyptische religie waren de Hyksos koningen uitgesloten van het alles bepalende ritueel: de ceremonie die werd uitgevoerd door de Egyptenaren tijdens het kroningsritueel en die de nieuwe Horus (koning) onaantastbaar maakte.

Een vreemdeling kon wel zijn naam veranderen en zichzelf tot Horus uitroepen, maar daarmee had hij nog niet de geheime initiatie ondergaan die alleen bekend was bij de werkelijke koningen van Egypte en het kleine kringetje om hen heen.

Toen er inmiddels drie of vier generaties waren verstreken, beschouwden de Hyksos koningen zich als echte Egyptenaren en meenden recht te hebben op de geheimen van Horus. Zij wilden na hun dood Osiris worden en voor eeuwig als een ster aan de hemel schijnen.

In die periode was Seqenenre Tao II de ware Egyptische koning. Hij leefde tegen het einde van het Hyksos bewind en zijn bewegingsvrijheid was beperkt tot Thebe. In Thebe, ruim zeshonderd kilometer ten zuiden van Avaris, bestond het oorspronkelijke Egyptische koningshuis nog steeds, hoewel het boog voor de macht van de Hyksos en gehoorzaam belasting betaalde aan de ambtenaren van Apophis. Ook al waren ze geïsoleerd en verarmd, toch probeerden de Thebanen de gebruiken, die hun zo dierbaar waren, in stand te houden.

Apophis, de toenmalige Hyksos koning, gaf omstreeks het vierendertigste jaar van zijn bewind de koning van Thebe bevel om hem de geheimen van het Osiris ritueel te openbaren, zodat hij aanspraak kon maken op het eeuwige leven dat hem als "rechtmatige" koning van de Twee landen toekwam.

De Thebaanse koning Seqenenre Tao II was een vastberaden jongeman die zichzelf als de Horus beschouwde en niet van plan was zijn geboorterecht op te geven. Daarom werd hij vermoord en samen met hem verdwenen de geheimen van de Egyptische kroningsceremonie.

Links: het hoofd van koning Seqenenre Tao II, met dodelijke verwondingen die exact overeenkomen met de slagen die Hiram Abif volgens de maçonnieke traditie van zijn moordenaars kreeg toegediend.

Na de verdrijving van de Hyksos moeten alle Semieten bijzonder impopulair zijn geweest, dat kan verklaren waarom de anders zachtmoedige Egyptenaren in het tijdvak tussen 1560 en 1550 v. Chr. opeens de achtergebleven Semieten tot slaaf maakten.

6.3.2 Mozes de wetgever

De schakel tussen de maçonnieke ceremonie, het Egyptische Nieuwe Rijk en de tijd van Jezus, was Mozes.

Mozes was opgenomen in de Egyptische koninklijke familie en werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren. Als belangrijk lid van de hofhouding van de farao kende Mozes natuurlijk de nieuwe geheimen van de wederopstanding, zoals die waren vastgelegd na de moord op Seqenenre Tao, de Onverschrokken.

Toen de jonge Mozes werd ingewijd in de geheimen van het kroningsritueel gaf hem dat veel macht en koninklijk aanzien. Het maakte diepe indruk op hem. Hij droeg dat verhaal zijn verdere leven met zich mee en het zou de basis vormen voor het geheime kroningsritueel in het nieuwe land Israël.

Omdat het een geheime ceremonie was, slechts bekend aan een kleine groep vooraanstaande joden, werd het verhaal van "de koning die was verloren" bijna ongewijzigd in de traditie van het koningshuis van David opgenomen.

De bijzonderheden van de exodus vormden een andere laag van het verhaal, toegankelijk voor iedereen, waardoor waarheid en verduitsel met elkaar verweven raakten en er van de historische feiten weinig overbleef.

Welke route Mozes' groep ook heeft gevolgd, het bijbelboek Exodus toont duidelijk aan dat het een sterk Egyptisch getinte gemeenschap was, die Egyptische goden vereerde.

Boven: een cherubijn, teruggevonden in Jeruzalem, van hetzelfde type als de cherubijnen op de Ark des Verbonds. Hieruit blijkt de Egyptische invloed op de vroege joodse religie.

Het moment waarop Mozes de stenen tafelen met de tien geboden ontving, was absoluut noodzakelijk om de geboorte van een nieuwe natie te markeren. Iedere koning moest zijn "koninklijk handvest" van de goden ontvangen als bewijs van zijn geschiktheid en als basis voor wet en orde in de nieuwe maatschappij. De stenen tafelen moeten in Egyptische hiërogliefen zijn geschreven omdat Mozes geen ander schrift kende.

Tegenwoordig is het dagelijks leven zo afhankelijk van het geschreven woord dat we ons niet meer kunnen voorstellen hoe bijzonder het schrift nog was in het tweede millennium v.Chr.

De gedachte dat berichten zomaar ontstonden uit tekenjes op een steen, was voor gewone mensen nog iets wonderlijks. Schrijvers, die de steen konden laten "spreken", moesten wel over magische krachten beschikken. Dat wordt nog begrijpelijker als we weten dat hiërogliefen door de Egyptenaren "de woorden Gods" werden genoemd, een term die in de bijbel nog vaak zou worden herhaald.

6.3.3 David en Salomo

De profeet Samuël zalfde Saul als eerste koning van de joden. Saul werd omstreeks 1000 v.Chr. opgevolgd door David, een bijzonder machtig koning, die Juda en Israël verenigde en Jeruzalem, op de grens van de twee rijken, als nieuwe hoofdstad koos.

Het was zijn zoon Salomo die de eerste tempel in Jeruzalem bouwde, met de twee zuilen als symbool van de eenheid tussen de twee koninkrijken. Het portaal was naar het oosten gericht, geflankeerd door de twee pilaren, waarvan de noordelijke Juda vertegenwoordigde en de zuidelijke Israël. Dit ontwerp bewees dat de Israëlitische monarchie haar Egyptische wortels en rituelen niet vergeten was. Toen Salomo stierf, was zijn land bijna bankroet, maar hij liet zijn opvolgers wel de geheimen na van het kroningsritueel door een levende herrijzenis, en een moreel besef gebaseerd op de principes van de tempelbouw.

6.3.4 De dode-zeerollen

Van alle groepen die in de tijd van Jezus Christus in Israël bestonden was de Qumran-gemeenschap in de heuvels van Juda de belangrijkste. Er zijn goede redenen om aan te nemen dat de auteurs van de Dode-zeerollen, de Qumran-gemeenschap, in feite Essenen waren, identiek aan de Kerk van Jeruzalem (de eerste christengemeente).

Nadat er bij de oude nederzetting Qumran een paar half vergane geschriften werden teruggevonden, werd tussen 1951 en 1956 het hele terrein afgegraven door het Jordaanse Departement van Oudheden, l'école Archéologique Française en het Palestijns Archeologisch Museum. Wat de onderzoekers daar vonden was het theologisch equivalent van zwetende nitroglycerine. Het hele christendom kon exploderen als dit materiaal niet met de grootste voorzichtigheid werd behandeld. De leiding van het onderzoek berustte echter niet bij onafhankelijke deskundigen, maar bij mensen die het geloof probeerden te beschermen.

Andere geleerden die bij de rollen betrokken waren, zagen bewijzen die onze hele visie op Christus en het Nieuwe Testament op haar kop konden zetten, maar hen werd de mond gesnoerd of ze werden in diskrediet gebracht. Op beschuldigingen van schandalen en het opzettelijk achterhouden van de waarheid reageerden De Vaux en zijn team met ontkenningen en tegenbeschuldigingen. Maar het is een feit dat, meer dan veertig jaar na hun ontdekking, ruim de helft van de achthonderd rollen nog steeds niet was gepubliceerd.

De academische wereld was woedend over deze ongehoorde geheimzinnigheid omtrent materiaal dat openbaar zou moeten zijn. Na hevige protesten, hieven de Israëlitische autoriteiten in 1991 de beperkingen op en kreeg de buitenwereld eindelijk toegang tot de teksten.

Er werden verschillende versies van bijbelteksten gevonden, die allemaal ruim duizend jaar ouder waren dan de oudst bekende Hebreeuwse teksten die in het jaar 1000 door Aaron ben Moses ben Asher waren geproduceerd.

Uit de grote variatie aan tegenstrijdige teksten, allemaal zorgvuldig verborgen in de grotten van Qumran, kennen we nu een groot aantal verschillende bewerkingen en weten we dat de tekst, die toevallig in de Griekse Septuagint is terechtgekomen, daar slechts één van was. Er bestaat dus geen "geautoriseerde" versie van de bijbel. Qumran is een mijnenveld voor gewone christenen, daarom sluiten veel mensen liever de ogen voor het onderwerp.

Hoewel het jodendom en de meeste andere religies gebaseerd zijn op een breed veld van maatschappelijke en theologische ideeën, berust het christendom volledig op die ene gedachte dat er op een bepaalde dag in de geschiedenis een god/mens de hele mensheid van haar zonden heeft verlost door (zij het tijdelijk) de marteldood te sterven. Het enige bewijs voor dit ingrijpende moment bestond tot voor kort uit de drie synoptische evangeliën van het Nieuwe Testament, die lang na dato waren geschreven door mensen die er niet bij waren geweest en ook niet met zekerheid kunnen worden geïdentificeerd.

Het christendom is bijzonder kwetsbaar en is daarin uniek. Het is ondenkbaar dat het hindoeïsme, de islam, het boeddhisme of zelfs het geloof van de Australische Aborigines fundamenteel geschaad zou kunnen worden door onverwacht opduikende informatie. Deze godsdiensten zijn immers voortgekomen uit een diep spiritueel inzicht dat zich langzaam vanuit de eigen cultuur heeft ontwikkeld. Zonder de wederopstanding van Jezus zou er van het christendom, zoals het er nu voorstaat, niet veel overblijven. Het is dus heel begrijpelijk dat de Kerk bijzonder zorgvuldig omgaat met alle nieuwe informatie over dit kortstondige moment in de vrij recente geschiedenis, waarin volgens de christelijke leer de schepper van het hele universum besloot dat het tijd werd om als levende jood op aarde te komen. Dat maakt het christendom zeer kwetsbaar voor de feitelijke waarheid.

Deskundigen zoals Morton Smith, hebben een geheim evangelie ontdekt met elementen die als onderstroom in alle vier de evangeliën van het Nieuwe Testament voorkomen. Deze tekst zou ouder zijn dan die van Marcus. Zou het deze schriftrol zijn die de Tempeliers hadden aangetroffen? Want de Qumran-rollen vermelden dat er een geheime traditie bestond die de leden nooit bekend mochten maken. Deze geheimen waren neergeschreven en werden bewaard tot op de dag waarop God in zijn laatste dagen Zijn volk zou bezoeken.

Qumran werd bijna geheel vernietigd in de oorlog met de Romeinen in 66-70 n.Chr. zodat de joden/christenen van de diaspora (die "gladde zaken" najoegen) als enige overbleven om hun versie te vertellen. Maar hoewel de Qumran-gemeenschap de veldslag verloor, had zij de oorlog gewonnen. Door het ware joodse verhaal op schrift te zetten en te begraven, kwam de boodschap ten slotte in handen van de Tempeliers in het begin van de twaalfde eeuw.

Volgens een Dode-Zeerol, het "Handboek van Tucht", telde de raad van Qumran twaalf heilige mannen, die de "zuilen" van de gemeenschap vormden. Deze zuilen vertegenwoordigden de koninklijke en priesterlijke aspecten van het "Hemels Koninkrijk". Met die term was nooit een bovennatuurlijk begrip aangeduid, maar een aards bestaan waarin Jahweh over de joden zou regeren in een permanente toestand van vrede en voorspoed.

Deze spirituele zuilen waren afgeleid van de zuilen van het verenigde Boven-en Beneden-Egypte. Hun symboliek was tot Qumran doorgedrongen via de legendarische zuilen Boaz en Jachin, die voor het oostelijk portaal van Salomo's tempel hadden gestaan.

Voor deze vrome, maar zwaar beproefde joden, belichaamden de twee zuilen de koninklijke macht van de **mishpat** en de priesterlijke macht van de **tsedek**. Samen ondersteunden ze de grote hemelboog, waarvan de **shalom**, het derde belangrijke begrip uit het joodse streven, de sluitsteen vormde.

De rechterzuil wordt door de vrijmetselaars "Jachin" genoemd. Jachin was de eerste hogepriester van de tempel. Daarom wekt het weinig verbazing dat deze zuil in Qumran het priesterlijke element vertegenwoordigde, de belichaming van de vroomheid, uitgedrukt in het fundamentele concept van de **tsedek**. Dit woord, ook wel gespeld als **zedek**, stond voor het principe van de goddelijke orde, meestal vertaald als "rechtschapenheid", in de betekenis van "goede werken".

Met andere woorden, dit concept komt wezenlijk overeen met het oude Egyptische principe van de ma'at.

De linkerzuil van Salomo's tempel wordt "Boaz" genoemd. Boaz was de overgrootvader van David, de koning van Israël. Ook voor de Qumran-gemeenschap was dit de koninklijke zuil, die het huis van David en het concept van de **mishpat** vertegenwoordigde. Dit begrip wordt vaak vertaald als "oordeel", maar het was méér: het symboliseerde de heerschappij van Jahweh als koning en belichaamde zo de goddelijke orde zelf.

De regering en het recht zijn altijd verbonden geweest met deze zuil. Als deze twee spirituele zuilen op hun plaats staan, met de leraar der Rechtvaardigheid (tsedek) aan de linkerhand van God en de Aardse koning David (mishpat) aan zijn rechterhand, wordt Jahwehs heerschappij vertegenwoordigd door de hemelboog, met in het midden de sluitsteen van de **shalom** die alles bijeenhoudt. Het joodse begrip **shalom** is misschien wel het beroemdste van alle Hebreeuwse woorden. Overal ter wereld wordt het begrepen als "vrede". Maar voor de joden van de bijbel hield het natuurlijk veel meer in. Voor de Qumran-gemeenschap betekende het ook geluk, voorspoed, welzijn en overwinning in de strijd. Maar je kreeg het niet zomaar. De shalom moest worden veroverd door de heerschappij van Jahweh te vestigen, een moreel gezag, ondersteund door zowel de koninklijke als de priesterlijke zuil.

De essentie en de missie van de Qumran-gemeenschap werd aan de hogere leden duidelijk gemaakt door middel van deze symboliek, die ze neerschreven volgens de overgeleverde instructies van Mozes, waarna ze de rollen begroeven onder de tempel van Herodes, waar ze later door de Tempeliers werden teruggevonden.

6.3.5 De nalatenschap van de Tempeliers

De oorspronkelijke Tempeliers o.l.v. Hugues de Payen vonden omstreeks 1190 een gewelf onder het puin van de tempel van Herodes en vonden daar de geheime rollen van Qumran, die in het Grieks, het Aramees of een combinatie van beide waren gesteld. Deze vondst vormde de aanleiding tot de stichting van de orde.

De orde van de tempel was samengesteld uit zeven "buiten"kringen die waren gewijd aan de kleine mysteriën en uit drie "binnen"kringen die beantwoorden aan de inwijding in de grote mysteriën. Het was mogelijk een geheime kring van ingewijden in stand te houden omdat de Tempeliers in wezen een mysterieschool waren, dat wil zeggen dat zij opereerden als een hiërarchie die was gebaseerd op inwijding en geheimhouding.

Rechts: Tempelier

Het lijkt erop dat de kring van ingewijden van de Tempeliers bestond om actief onderzoek naar esoterische en religieuze zaken te bevorderen. Ze waren letterlijk op zoek naar de geheimen van het heelal en in de loop van hun geografische en intellectuele omzwervingen gingen zij enkele zeer onorthodoxe overtuigingen tolereren en zelfs aanhangen.

De Tempeliers, of althans hun kring van ingewijden, waren diep toegewijd aan de verheffing van het vrouwelijke. Hun vurige verering voor Zwarte Madonna's werd door niets geëvenaard en hun ridderlijke zoektocht naar transcendente liefde stond achter de grote heilige-graallegenden.

In alle verhalen is het zoeken naar de graal een allegorie van de spirituele reis van de held naar persoonlijke verandering, dat was dan ook één van de voornaamste motieven van alle serieuze alchemie.

De Kerk was zonder twijfel dodelijk gegriefd door de manier waarop de graalverhalen haar gezag en dat van de apostolische successie negeerden of verloochenden.

De held gaat zelfstandig te werk – hoewel af en toe met helpers – bij het zoeken naar spirituele verlichting en verandering.

De graallegenden zijn dan ook in wezen gnostische teksten die de verantwoordelijkheid van de enkeling voor de staat van zijn eigen ziel benadrukken. In elk graalverhaal is echter onuitgesproken veel meer aanwezig dat de Kerk op haar gevoeligste punten treft. Want de ervaring van de graal wordt onontkoombaar voorgesteld als iets dat alleen de hoogste ingewijde ten deel kan vallen, iets dat zelfs het transcendente karakter van de heilige mis verre te boven gaat. Bovendien wordt in elk graalverhaal het voorwerp zelf – wat men ook denkt dat het is – bewaakt door vrouwen. Zelfs in het Keltische verhaal van Peredur mogen de jonge mannen dan de speer dragen, het zijn de jonge vrouwen die de graal dragen.

De Tempeliers dorstten naar kennis, en hun zoektocht ernaar was hun belangrijkste drijfveer. Zij pakten overal kennis op waar ze die vonden: van de Arabieren namen ze de principes van de gewijde geometrie over en hun kennelijke contacten met de katharen gaven hun toch al heterodoxe religieuze opvattingen een extra gnostisch tintje.

Vanaf het begin was deze orde van ridders allereerst geïnteresseerd in het occulte. De grootste concentratie Tempeliersbezittingen in Europa was te vinden in de Languedoc, dat merkwaardig gebied in het zuidwesten van Frankrijk, dat op vele ketterse groepen een magnetische aantrekkingskracht leek uit te oefenen. Het katharisme werd op zijn hoogtepunt nagenoeg de staatsgodsdienst van dat gebied, daar ontstond en bloeide ook de troubadoursbeweging.

Recent onderzoek heeft uitgewezen dat de Tempeliers zich bezighielden met alchemie. Op gebouwen in diverse steden van de Languedoc, zoals Alet-Les-Bains, staan nog altijd alchemistische symbolen en deze gebouwen zijn ook nauw verbonden met de Tempeliers.

De Tempeliers werden verraden door een Kerk en een paus die ze voortreffelijk hadden gediend.

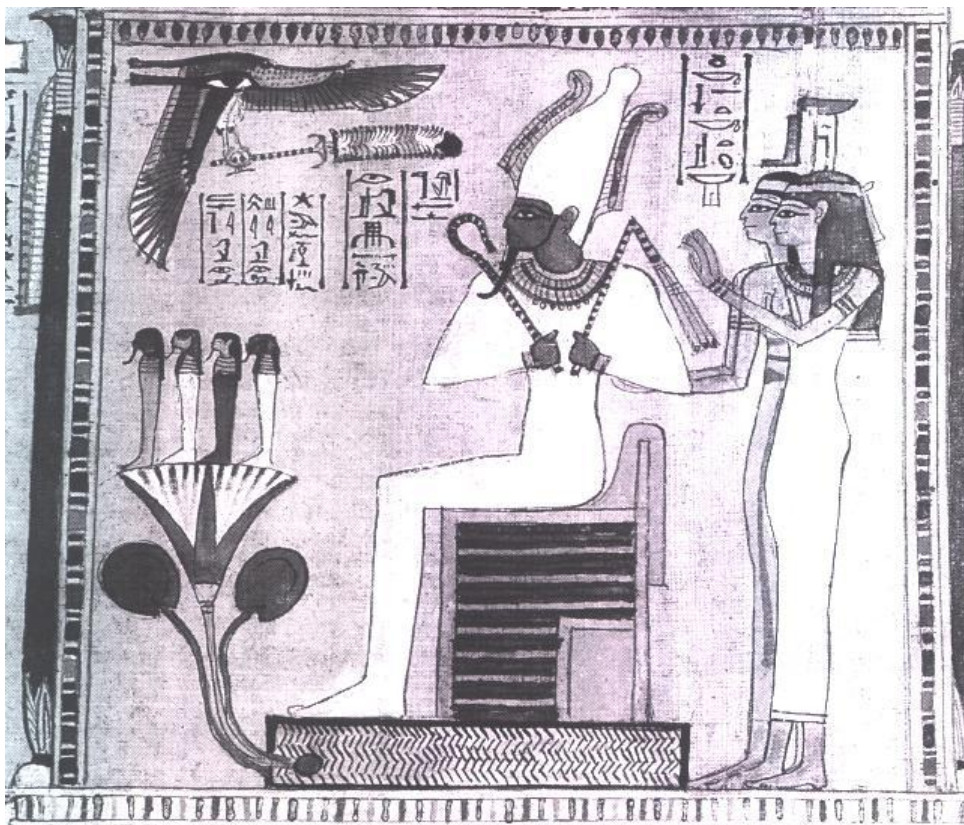
Na de sinistere gebeurtenissen rondom het officiële verbod op de Tempeliers ging de orde ondergronds en bleef zij haar invloed uitoefenen op vele andere organisaties. De Tempeliers bleven voortbestaan als Rozenkruisers-beweging en vrijmetselarij en de kennis die zij hadden verworven ging over op deze genootschappen.

Een belangrijk thema dat de diverse takken van de "ondergrondse stroom" van ketterij gemeen hebben, is dat van de verheffing van het vrouwelijk principe en in het bijzonder de erkenning van seks als een sacrament.

Het Grote Werk van de alchemisten vertoont bijvoorbeeld duidelijke overeenkomsten met tantrische seksuele riten, hoewel deze associaties pas sinds kort worden begrepen. Ironisch genoeg werden praktijken van vele oude westerse tradities pas begrijpelijk toen onze cultuur zich bewust werd van het tantrisme.

Aan de Europese "ketterij" ligt een geheime verering voor de Oudegyptische godin Isis (linksboven) ten grondslag. Vaak gaat deze verering schuil achter de cultus van Maria Magdalena of van de Zwarte Madonna's (rechtsboven). Onderzoek heeft uitgewezen dat Jezus een ingewijde van de Egyptische religie van Isis en Osiris (onder) was.

Naar vrouwelijke wijsheid wordt reeds lang gezocht, niet alleen in de filosofische zin van het woord, maar ook als datgene waarvan men geloofde dat het op magische wijze werd geschonken door de seksuele daad.

Deze zoektocht naar vrouwelijke wijsheid – sophia – is de draad die vele groepen samenbindt, zoals de vroege gnostici, hermetische groepen, de Tempeliers en hun opvolgers in de vrijmetselarij.

Voor veel buitenstaanders is de vrijmetselarij niet meer dan een typische “ouwejongensclub”, een netwerk van vertrouwelingen dat zijn leden lucratieve zakelijke contacten en invloed biedt. Haar rituele kant wordt als lachwekkend beschouwd. Het algemene beeld is er een van een organisatie die haar oorspronkelijke betekenis heeft vergeten.

In feite is de heersende stroming in de vrijmetselarij die van de Grand Loge (Grootloge), die pas betrekkelijk kort geleden werd gevormd, op de feestdag van Johannes de Doper (24 juni) in 1717. De komst van de Grootloge was kenmerkend voor een tijd waarin zij al een geroemde eetclub was die semi-open was geworden omdat zij niet langer geheimen hadden om voor zichzelf te bewaren.

De dingen zijn toen misschien veranderd, maar in haar eerste dagen was de vrijmetselarij een mysterieschool met plechtige inwijdingen die teruggingen op oude occulte tradities, die specifiek waren ontworpen om transcendente verlichting te brengen en daarnaast de ingewijde nauwer aan zijn broeders te binden. Oorspronkelijk was het een occulte organisatie die zich uitdrukkelijk bezighield met de overdracht van **gewijde kennis**.

Een groot deel van wat we nu wetenschap noemen kwam in werkelijkheid voort uit die broederschap – zoals valt te zien aan de vorming van de Royal Society in Engeland in 1662, die zich bezighield en -houdt met het vergaren en verbreiden van wetenschappelijke kennis.

Zij was de officiële voortzetting van het oorspronkelijk “Invisible College” van de vrijmetselaars dat was gevormd in 1645. En net als in de tijd van Da Vinci werden occulte en wetenschappelijke kennis als één en dezelfde kennis gezien en niet in strijd met elkaar.

7 Maar hoe oud is de vrijmetselarij dan?

7.1 De vijftiende eeuw

John J. Robinson citeert gegevens over vrijmetselaarsloges die al in de jaren tachtig van de veertiende eeuw bestonden en in een alchemistische verhandeling uit de jaren vijftig van de vijftiende eeuw wordt al uitdrukkelijk de term "vrijmetselaar" gebruikt.

De vrijmetselaars zelf beweren dat zij zijn voortgekomen uit de Engelse middeleeuwse steenhoudersgilden, die geheime herkenningsgebaren en -codes hadden ontwikkeld omdat zij over de potentieel gevaarlijke kennis van de gewijde geometrie beschikten.

John J. Robinson heeft echter in zijn uitvoerige en zorgvuldige onderzoek aangetoond dat deze gilden, tegen alle verwachtingen in, schitterden door afwezigheid in het middeleeuwse Engeland.

Een andere vrijmetselaarsmythe is hun bewering dat de steenhouders hun geheime kennis hadden geërfd van de bouwers van de legendarische tempel van Salomo. Als dat zo is, waarom negeerden zij dan een andere groep met meer voor de hand liggende connecties met de tempel? Zij lijken de groep met de duidelijkste connecties van alle uit de weg te zijn gegaan, de groep waarvan de volledige naam de "Orde van de Arme Ridders van Christus en de Tempel van Salomo" was, met andere woorden: de Tempeliers.

Toch verspreidden de vrijmetselaars vóór de vorming van de Grootloge hetzelfde soort informatie over gewijde geometrie, alchemie en hermetiek als de Tempeliers. De vroege vrijmetselaars bijvoorbeeld hielden zich intensief bezig met alchemie: in een alchemistische verhandeling van halverwege de vijftiende eeuw worden de vrijmetselaars aangeduid als "werkers in de alchemie" en over één van de eerste ingewijden in de vrijmetselarij werd vermeld dat hij Alias Ashmole heette (geïnstalleerd in 1646), de stichter van het Ashmolean Museum in Oxford en een alchemist, hermetist en Rozenkruiser (Ashmole was ook de eerste die sinds het verbod van de Tempeliers waarderend over hen schreef).

7.2 Rosslyn Chapel naar het voorbeeld van het "Hemels Jeruzalem"

Een parel in de kroon van de vrijmetselarij is het merkwaardige en fascinerende gebouw met de naam Rosslyn Chapel, een paar kilometer buiten Edinburgh. Vanbuiten maakt het een dermate vervallen indruk, dat het bijna lijkt alsof het zo in mekaar kan storten, maar vanbinnen is het verbazingwekkend robuust, zoals het trouwens wel moet zijn, want Rosslyn Chapel is het erkende centrum voor moderne vrijmetselaars en vele tempeliersorganisaties. Gebouwd tussen 1450 en 1480 door sir William St. Clair, heer van Rosslyn. De St. Clairs (later werd hun naam Sinclair) zouden vanaf de vijftiende eeuw de erfelijke beschermers van de vrijmetselarij in Schotland worden en het is zeker geen toeval dat zij vóór die tijd dezelfde functie bekleedden voor de Tempeliers.

7.3 “La Merica”

Kort nadat de Tempeliers aan de klauwen van Filips de Schone en de paus waren ontsnapt, kon al snel hun aanwezigheid worden vastgesteld in twee verschillende gebieden: Schotland en Amerika.

Een deel van de vloot richtte het steven pal west, op zoek naar het land dat gemarkeerd werd door de ster die in de Nazorese rollen “La Merica” werd genoemd, een naam die later veranderde in “Amerika”. Ze zijn bijna zeker geland op de kust van het huidige Cape Cod of Rhode Island in New England. Bijna anderhalve eeuw voordat Christoffel Columbus werd geboren, zetten ze voet aan wal in de Nieuwe Wereld.

De Tempeliers reisden heen en weer naar Schotland, vandaar dat er op de bogen en het plafond van Rosslyn Chapel motieven van maïskolven en aloë's afgebeeld staan, planten die de Schotten toen nog niet behoorden te kennen. Maïs werd wel al in alle bekende varianten verbouwd door de Indianen van Noord- en Zuid-Amerika, maar was in Europa tot 1492 volslagen onbekend.

7.4 De ontwikkeling van de vrijmetselarij in Amerika

Het is geen geheim dat de vrijmetselarij een drijvende kracht was achter de Amerikaanse revolutie en het ontstaan van de Verenigde Staten. De mannen die aan de wieg stonden van de Verenigde Staten van Amerika waren zelf vrijmetselaars of hadden nauwe banden met de Orde.

Bij het opstellen van de Amerikaanse grondwet maakten ze gebruik van de denkbepelden die de voorafgaande eeuw in Engeland als “bouwstenen” waren ontwikkeld.

Door hun geloof in de maçonnieke principes van gerechtigheid, waarheid en gelijkheid, probeerden ze in feite een natie te scheppen die een ware erfgenaam was van de grootheid van het oude Egypte. In sommige opzichten slaagden de architecten van de Verenigde Staten in hun opzet, maar op veel andere punten hebben ze tot nu toe gefaald.

Er was een bloedige burgeroorlog nodig om de zwarte slaven in het zuiden te bevrijden.

Net als de vrijmetselarij, zijn de Verenigde Staten een onvolmaakt ideaal dat het verdient te worden verwezenlijkt, maar dat wordt gehinderd door het falen van de sterfelijke mens.

Toen Washington op 30 april 1789 de eed aflegde als eerste president van de republiek, deed hij dat tegenover de grootmeester van New York, met zijn hand op een maçonnieke bijbel, die normaal als heilig wetboek werd gebruikt door de Loge St. John, Nr.1 op de rol van de Grootloge van New York.

In 1792 legde Washington de eerste steen voor het Witte Huis en werd tevens de dollar als Amerikaanse munt ingesteld.

Het symbool van de dollar is een S met een dubbele verticale streep. Die S is geleend van een oude Spaanse munt, maar de twee strepen zijn de Nazorese zuilen van Mishpat en Tsedek, bij de grondleggers van de Verenigde Staten beter bekend als Boaz en Jachin, de zuilen voor de ingang van Salomo's tempel.

Tegenwoordig staat er op het dollarbiljet een afbeelding van een piramide met een oog erin, het oudste van alle dagelijks gebruikte symbolen, dat nog dateert uit de tijd van vóór Seqenenre Tao II. Het is een voorstelling van God (in de gedaante van Amon-Re) met het alziend oog, die Zijn blik over Zijn volk laat gaan om al hun daden in het leven te beoordelen, zodat zij na de dood hun terechte beloning zullen ontvangen. De grondslag van de ma'at was een beoordeling van de goedheid van de mens tijdens zijn leven.

Op de andere kant van het dollarbiljet staat broeder George Washington en op het inmiddels afgeschafte twee-dollarbiljet was een andere beroemde vrijmetselaar afgebeeld: broeder Benjamin Franklin.

Op 18 september 1793 legde George Washington de eerste steen of hoeksteen van het Capitool in Washington. Hij en zijn collega's waren allemaal gekleed als vrijmetselaars.

De Verenigde Staten van Amerika zijn nog een heel jong land. Om net zo lang een grootmacht te blijven als het oude Egypte zal Amerika ten minste tot het jaar 4500 die status moeten behouden en tot aan de eerste bloeitijd van dat land heeft Amerika nog zo'n vierhonderd jaar voor de boeg.

8 Conclusie

Het is moeilijk om na het lezen van enkele boeken en het voeren van enkele gesprekken met vrijmetselaars, tot een éénduidig besluit te komen over de vrijmetselarij.

Het begrip "vrijmetselarij" is zo ruim en er bestaan zoveel strekkingen, dat ik hier slechts een persoonlijk en enigszins genuanceerd maar beperkt beeld kan geven over de vrijmetselarij.

Na mijn eerste ontmoeting met mensen van de loge was ik danig uit mijn lood geslagen. Het beeld dat ik had, werd op één avond aan diggelen geslagen. Ik moet er volledigheidshalve aan toevoegen dat het hier over een privé ontmoeting ging met enkele mensen bij mij thuis en dus niet over een officiële bijeenkomst van vrijmetselaars.

Er werd boutweg beweerd dat vrijmetselaars niet met God en zelfs niet met spiritualiteit bezig zijn. De manier waarop ze zich afzetten tegen alles wat met religie te maken heeft, was zo fel en ongenueanceerd, dat ik ervan schrok.

Waarschijnlijk lag dit gesprek aan de basis van dit werk.

Ik vermoedde dat er iets verschrikkelijk mis was of met mijn, ofwel met hun zienswijze. Ik moest er absoluut achter zien te komen waar de vrijmetselarij vandaan kwam en waar ze voor stond.

Mijn oorspronkelijk beeld over de vrijmetselarij was gevormd door gesprekken met mijn partner, die de loge vanbinnen uit kent.

Wij waren tot de slotsom gekomen dat we beiden met hetzelfde bezig waren, alleen volgden we elk een ander pad, hadden we een verschillend vocabularium en pasten we andere methoden toe, wat op zich zeer verrijkend kan zijn.

Tijdens die bewuste avond voelde ik mij voor een stuk verraden, want in feite lag de vaststelling dat we (mijn partner en ik) met dezelfde zoektocht bezig waren, aan de basis van onze relatie. Het was dus essentieel dat ik op een onafhankelijke en objectieve manier informatie verzamelde.

Het is inderdaad zo dat er werkplaatsen zijn die de symboliek en het ritueel in grote mate overboord gegooid hebben en die zich voornamelijk beperken tot het geven van profane bouwstukken (voordrachten). Deze mensen zijn wel sociaal-maatschappelijk geëngageerd, maar reageren vrij allergisch op alles wat met mystiek en religiositeit te maken heeft.

Gelukkig zijn er ook andere werkplaatsen, waar mensen nog wel bijeenkomen om spiritueel te herbronnen, net zoals wij in yoga geregeld contact zoeken met mekaar om dan op individueel vlak verder te kunnen werken.

Ik ben ervan overtuigd dat iedereen vroeg of laat die innerlijke drang naar spirituele groei gewaar wordt.

Als men mij bij het aanvatten van de yogalessen zou gevraagd hebben: "Waarom wil je yoga doen?" zou mijn antwoord beperkt zijn gebleven tot: "Ik denk dat het goed is voor mij".

Het besef van de innerlijke drang die mij tot yoga gebracht heeft, is pas na enkele jaren yoga-academie tot me doorgedrongen.

Zoals we in yoga, groepen en individuen hebben die met bijzaken bezig zijn maar de hoofdzaak uit het oog verliezen, zo vind je in de vrijmetselarij ook werkplaatsen die meer met wereldse zaken bezig zijn en de essentie totaal niet begrepen hebben.

Velen binnen de vrijmetselarij maken zich druk over de geheimhouding. Wat moet er geheim gehouden worden? Hebben ze het dan over de handdruk, of andere tekens waarmee vrijmetselaars elkaar herkennen? Zolang mensen niet beseffen waar "het geheim" **echt** over gaat, zullen ze stommititeiten vertellen, zowel binnen de yoga als de vrijmetselarij, als gelijk welke andere organisatie.

*"Hij zeide: zeg mij hun geheim, maar ik
- die het reeds kende zoveel wondre jaren -
ik zocht een woord, aarzeld' een ogenblik
en trachtte tevergeefs het te verklaren.*

*Toen zei ik: liefde, maar ik wist meteen
dat het veel meer was, een mystieke waarde,
ongrijpbaar en toch ook van deze aarde,
zowel van allen als van mij alleen.*

*Het is muziek, een woord, een handgebaar,
een teken; het schijnt in iemands ogen,
het is zijn hart en 't mijne, 't is het hoge
verbond om al wat schoon is, licht en waar.*

*Hij vroeg mij: wijs mij hun geheim, maar dit
kon ik niet duiden in duizend gesprekken.
Alleen hij zal het ooit kunnen ontdekken
die het geheim reeds in zichzelf bezit."*

(Willem Brandt)

Het weinige dat ik gehoord en gelezen heb over de 'rode' vrijmetselarij (hogere graden) stemt mij gelukkig, zij gaan wel dieper op de dingen in en kennen het belang van meditatie.

Maharishi voorspelde al in 1960 dat meditatie de omgeving kan beïnvloeden. In het midden van de jaren zeventig waren er een aantal Steden aan te wijzen – zoals Boulder (Colorado) en Berkeley (California) – waar minstens één procent van de bevolking onderricht had gekregen over meditatie. In een studie uit 1976 naar elf van zulke steden, uitgevoerd door psycholoog dr. Candice Borland, bleek dat hun misdaadcijfers in één jaar met maar liefst zestien procent gedaald waren, vergeleken met het nationale gemiddelde, dat nog steeds steeg.

De uitleg van de rishi's hieromtrent is simpel: het menselijk bewustzijn is één geheel, waaraan iedereen op een diep niveau deel heeft.

Dit collectieve bewustzijn verenigt de mensheid bij haar bron en alles wat daar tot stand komt, aanvaarden we als onze werkelijkheid.

Als het collectieve bewustzijn zwak en innerlijk strijdig is, overheersen negatieve tendensen in de samenleving, dan is er sprake van oorlog en misdaad; kennis over verlichting ontbreekt. Maar het omgekeerde geldt ook. Als we het collectieve bewustzijn positiever kunnen maken, nemen die neigingen af. We hoeven alleen maar op het juiste niveau een harmonieuze invloed te injecteren waarvan iedereen profiteert.

Maharishi stelt dat gewelddadige gedachten en verlangens in wezen stress zijn. Als het zenuwstelsel van die stress bevrijd wordt, drukt het slechts het Zijn uit en het Zijn bevordert altijd het leven omdat het van nature zaligheid is. Meditatie schept de juiste basis voor geweldloosheid, omdat die techniek de stress systematisch uit het zenuwstelsel verwijdt. Iemand wiens zenuwstelsel permanent vrij is van alle negatieve invloeden, straalt alleen positieve invloeden naar zijn omgeving uit. Daarmee wordt hij een eenheid van wereldvrede. Naarmate meer mensen die toestand bereiken, verspreidt de vrede zich. Als er m.a.w. genoeg mensen doorstromen naar de 'rode' vrijmetselarij, yoga of welke discipline ook, die leidt tot Zelfkennis, komt de wereldvrede binnen bereik.

Brhadāraṇyaka Upaniṣad

ॐ असतो मा सद् गमय ।

Aum Asato mā sad gamaya,

तमसो मा ज्योतिर्गमय ।

tamaso mā jyotirgamaya,

मृत्योर्मा ऽमृतं गमय ॥

Mṛtyor mā'mṛtaṁ gamaya.

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

Aum Śāntiḥ Śāntiḥ Śāntiḥ

Translation

Lead me from the unreal to the Real

Lead me from the darkness to Light

Lead me from death to Immortality

Om Peace, peace, peace

9 Dankwoord

In het kader van de opleiding voor yogadocent in de yoga-Academie te Mechelen, maakte ik dit eindwerk.

Ik houd eraan mijn leraars – Ātma Muni, Suman, Dharma Muni en Mīra – te bedanken voor hun belangeloze inzet waarmee ze mij vijf jaar lang gestimuleerd en geholpen hebben.

Meer in het bijzonder bedank ik Ātma Muni en Suman omdat zij bereid waren hun ervaringen te delen en omdat zij voor mij een bron van inspiratie zijn.

Aum Śāntih!

*Veerle Decante
Januari 2003*

10 Bibliografie

- **"De Sleutel van Hiram"**
Christipher Knight en Robert Lomas
Uitgeverij: Tirion - Baarn
- **"Het geheime boek der Grootmeesters"**
Lynn Picknett en Clive Prince
Uitgeverij: Tirion - Baarn
- **"De kinderen van Hiram"**
Andries Van den Abeele
Uitgeverij: Roularta Books
- **"De Meester - Vrijmetselaar"**
René Pieryns
Uitgeverij: Fonds Marcel Hofmans - O.: Brussel
- **"Geheim Egypte"**
Paul Brunton
Uitgeverij : Ankh – Hermes bv Deventer
- **"De terugkeer van de Rishi"**
Deepak Chopra
Uitgeverij: Forum – Amsterdam
- **"Brussel – Vrijmetselaars in de stad"**
o.l.v. Andrée Despy – Meyer
Foto's van Johan Jacobs
Uitgeverij: Marot / Tijdsbeeld / Maçonniek Parcours
- **"Vrijmetselarij 1717/1967
De grote onbekende, een poging tot inzicht en waardering"**
M. Dierickx
Uitgeverij De Nederlandsche Boekhandel